

BUITEN

21^E JAARGANG N^O. 53.

ZATERDAG 31 DECEMBER 1927.

Foto Moesman.

BUURTJE AAN DEN WEG UTRECHT-DE BILT NABIJ HET FORT DE BILT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BUURTJE AAN DEN WEG UTRECHT-DE BILT NABIJ	
HET FORT DE BILT (ILLUSTRATIE)	BLZ. 625
DE VREMDE VEUGEL, DOOR MARIE GIJSEN (SLOT)	BLZ. 626
MEIJER, DOOR Mr. C. BAKE	BLZ. 627
WEET GIJ, MIJN LIEF! (GEDICHT), DOOR D. A. POSTEMA	BLZ. 627
IN DEN RUSTWAARD AAN DEN HONINGERDIJK TE ROTTERDAM (GEÏLL.), DOOR K. L. SCHAMP	BLZ. 628—629
HET HOLLANDSCHE LANDSCHAP, DOOR R.	BLZ. 629
ROODE SNEEUW EN ROODE REGEN, DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 630
SNEEUWVLOKJES (GEDICHT) DOOR ROSA CORTHAUTS—VAN PUIJENBROEK	BLZ. 630
KRAANVOGELS, (GEÏLL.), DOOR DR. H. VAN CAPPELLE	BLZ. 630—632
MADRID (GEÏLL.), DOOR F. C. TIESKENS	BLZ. 633—635
IN HET RIJK DER STILTE, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (5)	BLZ. 635
BIJ DE „RAMPARTS” IN HET CANADEESCHE JASPER NATIONAL PARK (ILLUSTRATIE)	BLZ. 636

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adreſseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE VREMDE VEUGEL

DOOR MARIE GIJSEN.

(Slot.)

LANGS 't raam ging 'n schaduw en daarne wipte „de scroale” 't warandatrapje op en kwam binnen. „Hè?”—Wie?”—Wa?”—„Te werlicht! Wel verdulle me”. — „De vremde!” zei Truike met 'n slecht ingehouden glimlach. ☼ Met een groet aan allen, naderde hij: „Ringers, de klerk van Alfons Petters”. — „Ah! Zoo! En kum de hier is kijken wa 't gift?” Ze groetten vriendelijk maar in 't oog van Tontje, den brouwer, lichtte een spotvonkeltje. — „De heeren komen hoogstwaarschijnlijk van de jacht: 'n mooie sport”. ☼ Ze schoven wat uiteen en hij nam plaats. „Hedde doar ok veul angedoan?” — „Niet veel maar toch wel wat. En as 't op schieten aankomt . . .” — „Zoo bin de daarin bedreven? 'n Goei scutter?” — „Dat gaat me ten minste nogal wel af”. — „Nou, 'n goei scot da's al veul!” meende de Secretaris. — „Ja, dat is heel veel waard!” vond Arnoud. — „Wel, da's alles!” riep de brouwer en hij zond 'n oogknipje naar den Kwikstert. ☼ „'t Lijkt me 'n heel mooie sport!” — „Joa . . . wel nou . . . moare ge mot is 'ne keer meegoan as ge d'r oarigheid an hè?” Bij zijn gezegde ging 'n verstandhoudende blik naar den Secretaris. — „Joa, joa da 's 'n goei idee!” riep de Kwikstert. „Mè me 'ne harmonica! Ga ik ok nog is in 't jachtvuur”. — „Mè de veldflesch!” — „Ha 'k al de gedacht van, da da komme zou”. — „Nou, moar heur de gullie, heur de gullie allegaar? As wullie is 'ne keer op de vremde veugel joage?” — „Joa!” „Joa!” — „Die is gezien!” beweerde de brouwer. — „Ach,

is da toch?” — „Wat is dat voor een beest?” — „Joa, wa is da veur 'n bist? 't Is geen vleesch . . . En 't is geen visch: moar verduld fijn van smoak!” riep de Kwikstert en hij lekte zich den mond. — „Misschien 'n vischotter?” — „O neeë, die smakt tranig. Neeë!” — „Hoe ziet ie er dan uit?” — „Joa . . . 't hè 'n pelske, 'n veeren pelske”. — „'t Kwekt as 'n . . .” ☼ De brouwer die den Kwikstert op den voet wilde trappen, kwam met z'n breede laars op de pooten van Pax, die te janken begon. „As ge ons den durst verslage hè, dan goan we; moar zooveer zijn wullie nog nie”, en hij wenkte Truike met zijn leeg glas. ☼ Arnoud zocht z'n hoed, nam z'n geweer en floot z'n honden. „Goa de gij nou lōpe?” vroeg de brouwer. „Neeë, moar luister is effekes? Gullie goan mee mijn, Lie-neke hè thuis 'n goei moal klargemaakt; da zal oe smoake.” — „'n Andermaal graag; nu word ik gewacht.” Met 'n hoofdknik naar alle zijde en een oogje naar Truike ging hij. ☼ „Ach hij! Wie, wie, wacht hem nou?” vroeg de Secretaris. „Moar 't is geen wind op ze 'ne meule” ¹⁾. „Moar da, da motte stellig is 'ne keer doen”, richtte hij zich weer naar den vreemde. „Ik hè nog 'n heel goei geweer. Zal ik is nakijken”. — „Prachtig, dan kan ik me vast oefenen”. — „Motte oe kunste is vertōne. Dan gaan we op 'nen avond”. — „Joa, joa op 'nen avond. Verbildt oe da we 't bist wete te verscalke”. — „Nou, 'n meroakel zou 't nie zijn”, meende de Kwikstert. — „'n Meroakel is 't toch nie”, beweerde de Secretaris en met z'n nijdige tanden knauwde hij z'n sigaar om 'n glimlach te verbergen. — „Wel, d'r is d'r enne gezien achter den hof van Peer van Janne! wit 'k goed”. — „Nou, ik was maar eens gekomen om kennis te maken; ik zal de heeren niet langer ophouden”; en met een groet aan allen, ging hij heen. ☼ Nauwelijks was de deur achter hem dicht gevallen of allen barsten in 'n schaterlach uit. „Wa ie toch gaauwkes beet had!” — „Hoe ie in de keers vloog!” — „Wa ie anhapte!” 't Ronde gezicht van den brouwer werd donkerrood in z'n vollen lach; de Secretaris sloeg zich op de knie en de Kwikstert deed 'n paar danspassen. — „Neeë, moar heur is? We zullen hem 'n dooi knijn onder scot bringe!” — „Neeë neeë, geen houtere knijn!” — „Ne veugel!” riep de Secretaris. „Ik, wacht is effekes; 'k he nog 'n doi katuil, nog uit den aauf dōs”. — „'k Wit goed, ik wit goed: we hangen dieën uil . . . we hangen dieën uil in 'nen bōm te zwingelen. Stil, la mijn zegge”, schreeuwde de Kwikstert! „Dan . . .” — „Mot hij 'm scieëte”. — „En, en dan mè 'n jachtmoal mot Truike 'm opbringe!” — „Joa, op den eerescōtel”, riep de Kwikstert en hij verslikte zich in z'n lach. „Ik klim in den bōm!” — „Nou, zoo 'nen duts is ie nie”. — „Neeë, la mijn maar doen. Achter 'nen bōm laat ik 'm aan 'n taaufke zwingelen, snij 'k 'm vliegesvlug af . . . gaa ie in de waitasch. 'n Goeie joager die meug z'n aige gescōte wild nie bekijken, zegge wullie”. — „Ah joa! joa zoo 'ne farce, die sloa oe in oewe klink” ²⁾, lachte de Secretaris. ☼ Ze lachten en zwetsten totdat ze eindelijk uiteen gingen. De Kwikstert zond nog 'n smachtenden blik naar Truike die hem toesnauwde: „Wa zij de gij toch 'ne goei kemikeling!” — ☼ 't Was 'n veertien dagen later; 't jachtprogramma was in elkaar gezet. Op een grauwen avond trokken ze uit. De atmosfeer was zwaar van vocht; omtrekken van boomen en struiken waren flauw te onderscheiden. Pax sprong onder luid geblaf hen om de voeten totdat hem bevolen werd achter te blijven. — „'n Gekke jacht zoo in den avond, maar da's om den veugel, waar? Die kun de op den klaren dag niet bij ze 'ne stert vatte”. ☼ Ze gingen zwijgend door lanen en paden, in de richting van het bosch. Herfstdraden kleefden hen op 't gezicht, vochtige blader-takken slierden langs hun kleeren en dikke druppelen vielen telkens uit 't hoog geboomte. Nu en dan fladderde er iets, of ritselde 'er wat in de struiken. Dan greep ieder naar z'n geweer; maar Pax, die druilend en snuffelend achter bleef, scheen geen wild te speuren. ☼ „Hij la z'n aige nie zien of heure; 't zal goed op niks uitlōpe”, fluisterde de Kwikstert. — „'k Geleuf 't ok!” zei de Secretaris die z'n geweer 'n oogenblik in de struiken zette, z'n hoed afnam en zich de herftdraden uit 't gezicht wreef. „'k Hè doar in den avond al rontelom gegoan . . .” — „Stil is effekes!” wenkte de Kwikstert en hij dook onder 'n kreupelboschje door. — „Joa, nou die, die ment da ie de veugel al bij ze 'ne stert hè”. — „Moar hier, hier erregent mot ie z'n aige toch op haauwe”. meende de Secretaris, die zich in braamranken verward had. — „Dan, dan maar verder,” riep Ringers. — „Ssstt, stil!” waarschuwde de brouwer. „Past d'r op”. Ze slopen behoedzaam verder

¹⁾ geene wind of se 'ne meule: 't is hem niet naar den zin. ²⁾ sla oe in oewen klink: is je naar den zin.

en werkten zich met moeite door 't dichte akkermaalshout. „Nou, ssstt!, nou acht gève”, fluisterde de brouwer, „want hij is zoo scaauw as 'ne geest”. De brouwer stootte z'n voet tegen 'n boomstronk waarbij 't geweer hem uit de hand viel. Hij onderdrukte kwalijk een vloek. Boven hun hoofd, in 'n zware eik, ritselde wat. „Bôven oewen kop”, fluisterde hij en bleef grabbelen naar 't geweer terwijl de Secretaris zich uit de vangarmen van den braamstruik trachtte los te werken. Vrij onverschillig legde Ringers aan en schoot op den bengelenden vogel die tusschen 't zware geblaterde maar even zichtbaar was. Als 'n kat klom de Kwikstert tegen den stam op en frutselde wat tusschen de takken. „Angescôte! Hij zit mè eene pôit in 't gewir!” — „As ik mijn geweer gehad ha . . .” — „Ik zat hier in dieën verdulden braamstruik”. — „'t Is nogal geen heksentoer geweest!” — „Nou, 't waar 'n goei scot!” — „En in duister, dan hedde 't toch noit nie zeker”. — „Toch nie. Neeë, ge hè 'n goei scot 'n heel goei scot!” — „Gij meugt nog is ne keer meegaan”, beloofde de brouwer en hij inviteerde hen allen den volgende avond op „enne souper”, „zal Truïke hem broaje en dan zul is wa fijs pruuve”. — „Prachtig!” — „'n Goei joager die meug z'n aige gescôte wild nie bezien, zegge ze wel is ôit”, riep de Kwikstert en hij stapte den uil in de weitasch. Ze dronken nog 'n glas bier bij Truïke en in stilte gaf de brouwer haar zijn instructies. De vogel werd haar afgegeven. „Zô, in dieën toestand moest die op den eerescôtel komme te legge zoë en nie anders, moar moi gesierd, mè blumkes en mè slablaai”. — „Joa joa”, Truïke wist, Truïke begreep; ze zou 't goed in orde wete te bringen, beloofde ze. — „En dan me 'n goei glaaske wijn zal 't merrege nog enne pelzierigen avond wurde”. — „Da geleuf ik ok”, lachte ze. — „Meug de gij ok is 'n glaaske drinke”. Hij naderde haar wat. — „Waarop drinke?” — „Op 't goei scot van den vremden heer!” — „O . . . O joa, da, da zal 'k zeker doen”, riep ze met 'n geheimzinnig lachje. Ze keerde hem den rug toe. Met den harden, opgezette vogel in de hand, liep ze vlug naar 't achterhuis. Den volgende avond was de lang-werpige middentafel al vroeg aangerecht; daliah's en asters in aarden bierkannen waren op de hoeken geplaatst. Vergenoegd in de handen wrijvend, sloeg de Kwikstert alle voorbereidselen gade. De brouwer had den wijn uitgezocht, de Secretaris had voor dessert gezorgd. Truïke kon al wel opbrengen. Toen Ringers binnenkwam, werd hem eene plaats aangewezen. En nauwelijks gezeten, stelde de brouwer een dronk in op den gast. Hij werd om z'n goei scot vereerd; maar die hulding liet hem toch vrij onverschillig. „Joa, maar nou kun de toch is bôve den moederlijk vertelle da ge 'ne veugel gescôte he, die, die bekant niet te sciëte is”. — „Joa, die nog noit gescôte is. Joa, nou wel is ôit in 'ne strik of in lijsternetten; nou da kan alleman. Maar 't avond, in duister . . .” — „En as ie in de vlucht is . . . Neeë, ge hè 't er goed afgebracht. Da kan nog is 'nen dronk lije!” riep de Kwikstert en hij hield z'n glas bij. Ze lachten en zwetsten en gekten. Ze bedienden zich uit de overvolle schotels, totdat Truïke met gloeiende wangen fier kwam gedragen met den eerescôtel. Toen ging er 'n luid hoera op. — „Ha, ik ruik 'm al!” — „Ha, wa scon gesierd!” — „Doar zul de 'n hebbe!” Vlak voor den brouwer plaatste ze den schotel, waarop tusschen bloemen en slabladen een prachtig gebraden fazant met ingestoken staartveeren lag. „Dieën houtere veugel hè 'k versmète; moar um da 't van daag den dag is da ik den gast 't jawoord gegève ha, tracteert ons va op den souper en ik op den eerescôtel!” — „He? Bliksemsche meid!” riep de brouwer en hij sloeg op de tafel zoodat de glazen rinkelden. „Wa?” — „Wa nou?” — „Zoo 'ne stiekeme!” Een oogenblik zwegen allen; zagen elkaar stomgeslagen aan. „'n Doorgestôke zet!” riep de Secretaris. Maar de Kwikstert schoot opeens in 'n onbedaarlijken schaterlach en sloeg de handen op de knieën. De nijldige grijns van den Secretaris verzakte wat tot 'n flauwen glimlach. Dood bedaard, geleund in z'n stoel, met 'n onbewogen gezicht, zat Ringers z'n brood te kruimelen. De gulle schater van den Kwikstert werkte aanstekelijk op den brouwer. Z'n rood gezicht was een en al vriendelijkheid toen ie z'n glas ophief tot 'n dronk, en 'n stoel naar Truïke inschoof naast haar verloorde. 't Goedmoedig gezicht van „vaders” kwam om den deurhoek kijken. „Ha, joa hij, hij ha bekant al z'n kruit verscote op ons levend veugelke”, wees ie naar Truïke. „En ik . . . ik . . . ik kon hem bij dees gelegendigheid toch nie verblijve mè 'ne doi musch?”

MEIJER.

DAAR zijn weinig familienamen in ons land die zoo veel voorkomen als de naam *Meijer*. In onze adresboeken vindt men er honderden. Ook zijn er tal van familienamen met *meijer* samengesteld. In *de Navorscher* van het jaar 1869 heeft iemand, die met Kr. onderteekende, een lijst gegeven van vijf en zestig namen die op *meijer* eindigen, en een paar andere medewerkers aan dat tijdschrift wisten er dadelijk nog een vijf en tachtig tal aan toe te voegen; dus te zamen honderd vijftig! Wat beteekent *meier*? Eerst iets over de afleiding. Het woord is afkomstig uit het Latijnsche *major* (men denke aan *major domus*, een waardigheid uit den tijd der Frankische Koningen), waarvan ook het Fransche *maire* en het Engelsche *mayor* (wie denkt hierbij niet aan den *lord-mayor* te Londen?) afgeleid zijn. Wat de beteekenis betreft, op sommige plaatsen, vooral in Brabant, is *meier* ongeveer hetzelfde als schout of amman, vervolgens beteekent het woord huurder of pachter van eene hofstede, en eindelijk heeft het de beteekenis: zetboer, rentmeester, directeur die eene boerderij of een andere zaak beheert voor rekening van den eigenaar. Men kan dit alles lezen en nog meer in het Woordenboek der Nederlandsche Taal, en als de lezer daartoe lust heeft, sla hij ook het Middelnederlandsch Woordenboek van Verwijs en Verdam en het Etymologisch Woordenboek van Franck en Van Wijk op; en des noods ook nog het Middelnederduitsch Woordenboek van Schiller en Lübben en het beroemde Duitsche Woordenboek van de gebroeders Grimm. In het Hoogduitsch is men *meier* ook gaan bezigen in den zin van kerel, vooral in dien van een flinken kerel, maar krijgt het als tweede lid van samenstellingen een minder gunstige beteekenis; niemand wordt daar gaarne een *Heulmeier*, een *Angstmeier* of een *Vereinsmeier* genoemd. (De laatste is iemand, die hartstochtelijk belust is op het deelnemen aan verenigingen; vergis ik mij niet, dan vindt men zulke mensen ook wel bij ons; evenals *kletsmeiers* en *brommeiers*, welke woorden vermoedelijk gevormd zijn in navolging van de taal onzer oostelijke burenen). Ik mag dit praatje niet al te lang rekken, deed ik dat, dan zou ik zelf misschien een *kletsmeier* worden. Daarom nog maar drie opmerkingen of mededeelingen. Vooreerst wijs ik op den naam *Dreckmeijer*, waarbij men licht aan iets onwelriekends denkt. Johan Winkler heeft echter in zijn zeer aanbevelenswaardig werk over de Nederlandsche geslachtsnamen aangetoond, dat *Dreck* hier samengetrokken is uit *dree eek* (westfaalsch-nederduitsch voor *drie eiken*), zoodat *Dreckmeijer* eigenlijk de naam is van een boer, op wiens hofstede drie eiken staan. In de tweede plaats moet ik even gewagen van *Tante Meijer*, bij afwisseling met *Tante Betje* en *Tante Suze* gebezigd, als, gelijk *Stoett* schrijft, een verbloemde benaming voor het privaat, waarop hij dan ter verklaring laat volgen: „Eene boodschap naar tante Meyer, een veelvuldig voorkomende geslachtsnaam, werd als reden opgegeven, waarom men zich verwijderde”. Men kan ook niet zoo alles zeggen! En ten slotte een tweetal spreekwoorden die men bij Harrebomée vindt; in het eerste daarvan heeft *meier* de beteekenis van *schout*, terwijl het in het tweede *pachter* beteekent. Die spreekwoorden luiden, het eene: „Daar de meijers tappen wijn, De burgemeesters koornkoopers zijn, En de schepens bakken brood, Daar is de gemeente in grooten nood”. En het andere, dat toegepast wordt op een verwaand mensch: „Hij meent dat de prins zijn meijer is.”

Mr. C. BAKE.

WEET GIJ, MIJN LIEF!

Weet gij, mijn Lief, den tijd — 't is lang nu al geleen, en heerlijk scheen ons al, wat ons te wachten stond — Weet gij den tijd, dat hart en hart elkander vond en onze levenswegen voegden zich aan één!

Het leek een zomerdag, vol gouden zonneschijn, 't leek al, wat ons omgaf, met warmen glans doorzond, 't scheen al-om jubelfeest op iedren levensstond, vervuld van vooglenzang en geur van bloemfestijn.

Hoe zegen ik den dag, die U aan mij verbond, die — trots veel levensleed en droefnis, welk' ik vond — mijn leven maakte tot een lachend zomertij.

En 'k weet: met U vereend zal onze weg vast gaan, al mag 't soms donker zijn en onheil dreigend staan, naar 's Levens avond, kalm en rustig, wonderblij!

D. A. POSTEMA.

Foto C. Steenbergh.

DE OUDE HERBERG „IN DEN RUSTWAT” AAN DEN HONINGERDIJK TE ROTTERDAM.

„IN DEN RUSTWAT” AAN DEN HONINGERDIJK TE ROTTERDAM.

AAN het einde van den Honingerdijk te Rotterdam, aldus genoemd naar het in de nabijheid gestaan hebbende slot Honingen ¹⁾, het eindpunt van de tramlijn 1, dicht bij de Oude Plantage, het mooie wandeloord der Rotterdammers, dat in 1769 op last van burgemeesters en fabrieksmeesters werd aangelegd, staat beneden-dijks de aloude herberg „Rustwat”, die in 1597 werd herbouwd, maar reeds vóór dien tijd onder dien naam bekend was. Door den last der jaren is het gebouwtje eenigszins uit het lood gezakt, maar staat overigens nog hecht in zijn muren. In den gevel is een steen gemetseld met het jaartal 1597 en daaronder een afbeelding van het gebouw in rooden steen, gedekt door een rieten dak. Daaronder ziet men van rechts een postwagen aankomen. Rustwat schijnt in dien tijd een posthuis geweest te zijn of een tol, in elk geval een pleisterplaats, waar de reizigers konden uitstappen en „wat rust nemen”, waaraan de naam der herberg waarschijnlijk is ontleend. Aan de andere zijde van den steen komt een reiziger aanloopen en daaronder staan de woorden: „Inden Rustwat”. Aan een der zijmuren van het gebouw bengelt aan een ijzeren stang een ruitvormig uithangteeken, dat in doorzichtige cijfers en letters het jaartal 1597, vertoont en de woorden: „In den Rustwat”, door krul- of lofwerk omgeven. De vorm van het embleem en de factuur der cijfers en letters wijzen

wel op den tijd van den herbouw. Uit een ijkboek van 1646 blijkt, dat zekere Pieter van der Murke „int Rustwat”, maten en gewichten liet ijken, hetgeen ook op een pleisterplaats wijst. Nadat Kralingen in 1895 bij Rotterdam was getrokken, kwam Rustwat, tegelijk met het daartegenoverliggende landgoed Woudenstein, waar tegenwoordig de wedrennen gehouden worden, in veiling, en werden beiden 17/24 Juni 1896 door de gemeente Rotterdam gekocht, die het huisje in 1904 wat liet opknappen en daarna verpachtte. De kelders van het gebouwtje zijn dichtgemetseld. „In den Rustwat” voert ons terug naar den grafelijken tijd, maar vooral naar den Spaanschen oorlog, toen er zich bloedige tooneelen rondom de herberg hebben afgespeeld, voornamelijk tijdens den aanval op Rotterdam onder Bossu. Nadat de Spanjaarden vóór den Briel het hoofd hadden gestooten, trokken zij in woeste benden op 9 April 1572 naar Rotterdam, roovend en plunderend wat ze tegenkwamen. De Regeering had hun vergund „bij rotten” of troepsgewijze door de stad te trekken tot aan de Delftsche of St. Jorispoort. In plaats van zich hieraan te houden, drongen ze in zoo groote menigte de stad binnen, dat het naar geen „rot” geleek. De St. Joris was de tweede Delftsche poort, een kloek gebouw met gekanteelden gevel, waarboven het beeld van St. Joris te paard, den draak bekampende. Buitenwaarts was een steenen vóorpoort en binnen deze een verwulfd brug. Dat prachtig monument werd door de Spanjaarden totaal verwoest, waarna zij in een stormloop voortrukten naar de Oostpoort aan het begin van den Oostzedijk. Een smid, die daar de wacht had, gaf zijn verontwaardiging te kennen over de schending van het verdrag en beval, dat de poort gesloten zou worden, waarop Bossu, die het bevel voerde over de bende, ten antwoord gaf: „het past u niet 's Konings volk te tellen”, waarna hij den smid onder den voet stiet. Dit was het sein voor de Spaansche soldaten om op de wachthebbende burgers aan te vallen, waarvan er 300 werden neergeslagen en vrouwen en kinderen gruwelijk mishandeld. Daarna ging het verder tot aan den „Rustwat”, waar door de woestelingen „wat rust” kon worden genomen, om vervolgens langs de Maas het gebied te verlaten en hun roof- en moordlust elders bot te vieren. Thans is de „Rustwat” een pleisterplaats, waarvan door stadgenoot en vreemdeling een druk gebruik gemaakt wordt, van wie de meesten er waarschijnlijk niet aan denken van welke bloedige tooneelen „Rustwat” eenmaal getuige was. In een tooneelstuk van W. N. Peijpers, dat in 1869 werd opgevoerd, speelt zoowel het huis „In duysent Vreesen” ²⁾ als de herberg „In den Rustwat” een rol.

K. L. SCHAMP.

Foto C. Steenbergh.

„IN DEN RUSTWAT”. DE GEVELSTEEN.

¹⁾ Zie „Buiten” van 26 Febr. 1916. ²⁾ Zie „Buiten” van 27 Jan. 1923.

Het Hollandsche landschap.

TWEE WETSONTWERPEN.

INDERDAAD, er is *periculum in mora*. Steeds meer landgoederen worden verkaveld, steeds meer loof- en dennebosschen vallen onder de bijl, zoodat de tijd niet veraf meer schijnt te zijn, dat een Nederlandsch bosch een onwaarschijnlijke legende zal zijn geworden. Tenzij er ingegrepen wordt, tenzij ieder begrijpt, hoe het algemeen belang wordt bedreigd door een dergelijke havening van Hollands natuurschoon. ☒ Reeds nu doet een blik op de kaart ons met schrik constateeren, hoe weinig nog maar over is van de prachtige bosschen, die ons vaderland eenmaal rijk was. We behoeven ons slechts tot historische tijden te bepalen om de afbrokkeling te erkennen van den Haarlemmerhout, van de Gooische bosschen; de trek naar buiten, welke de grootstadsbevolking weer naar de vrije natuur wil brengen, onoordeelkundig als ze werd ter hand genomen, is oorzaak, dat steeds meer bosschen verdwijnen.

Het Pekingbosch te Baarn, de omgeving van Wassenaar, van Haarlem, van Hilversum leveren het tragische bewijs voor deze stelling. ☒ Er moet iets worden gedaan tegen deze ontreddeering: immers niet slechts de schoonheid van ons land, zonder twijfel een uiterst belangrijke factor voor een gezond geestesleven van ieder cultuurvolk, gaat verloren; maar ook in climatologisch opzicht en wat betreft de waarde voor vogelbestand (een bijna direct belang voor den landbouw) enz. is het blijven bestaan van zelfs geheel gesloten landgoederen en bosschen van publiek belang. In de nabijheid van een dichtbevolkte stad vervullen ze de functie van, wat men pleegt te noemen, de longen van de stad. ☒ De directe oorzaak nu van de verkaveling der landgoederen, van de ontbossching van ons land is gelegen in onze fiscale wetgeving, een wetgeving, die het den eigenaars der groote landgoederen onmogelijk maakt, gezien het kleine rendement hunner bezittingen in verhouding tot de hoge belastingen, gepaard aan de vaak zeer belangrijke onderhoudskosten, hun gronden, hun

bosschen, ongerept in eigendom te houden. ☒ Reeds zijn pogingen gedaan om het voortwoekerend kwaad te bezweren. Op 14 September l.l. werd, naar men zich herinneren zal, door den Toeristenbond voor Nederland, meer bekend als de „A.N.W.B.” en door de Vereeniging tot Behoud voor Natuurmonumenten een openbare vergadering belegd in de groote Aula van het Koloniaal Instituut te Amsterdam, waarbij, naast vele autoriteiten en gemeentebesturen, alle lichamen vertegenwoordigd waren, die voor bewaring en koestering van ideëel schoon en van natuurleven in ons land, zich een taak hebben opgelegd. ☒ Tengevolge van de besluiten, door die vergaderingen genomen, vormde zich een studie- en propaganda-commissie „Het Nederlandsche Landschap”, te Amsterdam, waarin een aantal beschermers, bewonderaars en vrienden van ons landschapsschoon zitting nam. Tot Voorzitter van het Comité benoemde dit den Voorzitter van den A.N.W.B., Toeristenbond voor Nederland, den heer Edo Bergsma, en tot Secretaris Mr. Jan den Tex, te Amsterdam. Deze commissie zal voornamelijk werkzaam zijn, om bij regeering en volk de overtuiging te doen postvatten, dat het, bij het behoud van bosschen en landgoederen gaat om een publiek belang, dat ernstig geschaad wordt door de tegenwoordige fiscale wetgeving. ☒ Tevens

was de vergadering van 14 September van oordeel, dat de *fiscale wetgeving in ernstige mate medewerkt* aan de verdwijning van bosschen, belangrijke landgoederen en van andere monumenten der natuur. Het resultaat van deze actie is geweest, dat twee wetsontwerpen door de regeering zijn ingediend betreffende fiscale maatregelen tot voorkoming van het verdwijnen van landgoederen en bosschen. ☒ Het zijn ten eerste wijzigingen in de regeling der successie-belasting, die moordend is voor het behoud van landgoederen. Het ontwerp wil een betere fiscale regeling voor hen, die zich zekere opofferingen getroosten voor het onderhoud van hun bezittingen. Zoodra zij hiermede ophouden, zal de belasting weer op den ouden voet worden geheven. Bij de heffing van successierechten zal rekening worden gehouden met de positie van den erflater in verband met de opofferingen, die deze zich heeft getroost. ☒ Dit wetsontwerp dat 22 Dec. l.l. door de Tweede Kamer zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen, laat in zake, openstelling van een landgoed in het algemeen vrij. Want

in sommige streken, b.v. in Noord-Holland, is een dergelijke openstelling een zeer zware last voor de eigenaars, welke niet met één pennestreek kan worden geëischt. ☒ Ten tweede is er een wetsontwerp ingediend tot wijziging der gemeentewet in zake de forensenbelasting. De forensenbelasting, thans gebaseerd op het inkomen, werkt het verdwijnen van landgoederen in de hand. Bij de wijziging zou deze belasting worden geheven naar de huurwaarde van een perceel. ☒ Het is van het uiterste belang, dat deze wetsontwerpen door de beide kamers der Staten-Generaal worden aangenomen. Wel geven ze nog slechts een gedeeltelijke oplossing, maar reeds zou een stevige stut worden gegeven door de aanneming van deze twee ontwerpen. ☒ Natuurlijk is het bijzonder wenschelijk, gelijk ook het Comité „Het Nederlandsche Landschap” hoopt, dat art. 12 der Boschwet eens zal worden toegepast op zoodanige wijze, dat op grooter schaal Rijk, Provincie en Gemeente bosschen tot zich zullen nemen. Art. 12 der boschwet immers proclameert, dat door de regeering gelden beschik-

Foto C. Steenbergh.

„IN DEN RUSTWAT” TE ROTTERDAM. OUDE SCHOUW.

baar worden gesteld om gemeentebesturen te subsidieeren voor den aankoop van bosschen. Maar inderdaad eischt een dergelijke subsidieering enorme sommen van de schatkist: geldelijk zou het niet te dragen zijn, om van overheidswege al datgene te naasten, wat voor de schoonheid van ons land onmisbaar is te achten. ☒ Ons land heeft 7% bosschen, Duitschland 27%. Door een betere fiscale regeling zal het alvast mogelijk worden, dat dit geringe percentage behouden blijft en dat de mogelijkheid voor de eigenaren wordt geschapen, tot den aanleg van bosschen over te gaan. Bedenkt men, dat er 40 jaar noodig zijn om een dennenbosch, 50, 60, zelfs 100 jaar om een loofhoutbosch zijn rente te doen afwerpen, dan begrijpt men, wat thans van de landgoedbezitters wordt geëischt. Terwijl onteigening alsnog tot de onmogelijkheden behoort. ☒ Moge de regeling tot stand komen, voordat de ontbossching zóó ver heeft doorgewoerd, dat 't natuurschoon geen plaats meer zou vinden in de gewestelijke plannen. Onherstelbaar zou de schade dan zijn: in het belang van het algemeen dienen de voorgestelde wetsontwerpen te worden aangenomen, opdat een wet tot stand kome, die eindelijk breekt met het oude denkbeeld, dat er voor den Staat op dit gebied geen werkring is.

R.

Roode sneeuw en roode regen.

HOE talloos zijn de wonderlijke en dikwijls op het eerste gezicht volkomen onverklaarbare verschijnselen toch, die Moeder Natuur ons allerwegen te aanschouwen geeft! — Buitengewoon merkwaardig is zeker wel het voorkomen der roode sneeuw, die hier en daar op hoge breedten en in sommige hooggebergten, onder andere ook in de Alpen aangetroffen wordt. ☼ Wanneer men van Kaap York af, het hoge steile voorgebergte, dat zich op ongeveer 76° N.B. op de westkust van Groenland verheft, in noordwestelijke richting vaart (we mogen veronderstellen, dat niet veel lezers van „Buiten” daartoe wel eens in de gelegenheid zullen zijn geweest!), bespeurt men al spoedig op mijlen afstand een grillige, rotsachtige kuststrook, bedekt met helderrood gekleurde sneeuw. Het zijn de zich over een hemelsbreedte van bijkans veertig Engelsche zeemijlen uitstreckende „Crimson Cliffs”¹⁾, in 1818 naar dit zonderling aandoende natuurverschijnsel zoo gedoopt door den Britschen zeevaarder Sir John Ross, die in genoemd jaar een vergeefsche poging deed om de zoozeer begeerde „Noordwestelijke doorvaart” te ontdekken²⁾. Juist het gezicht op een grooten afstand doet de sneeuw nog veel rooder schijnen dan ze in werkelijkheid is; waarschijnlijk zal het groote contrast met de blinkend witte omgeving hier wel veel toe bijdragen. ☼ De oorzaak van dit natuurverschijnsel wordt door de wetenschap toegeschreven aan de aanwezigheid van een microscopisch kleine eencellige alge of wiersoort, de *Sphaerella nivalis*, welke, zooals de soortnaam reeds aanduidt, op de eeuwige sneeuw groeit. Dit op zeer lagen trap staande, plantaardige organisme doet zich bij milliarden tegelijk voor en ziet er uit als een doorschijnend roode, geleachtige substantie; de uiterst kleine hoeveelheid voedsel, die voor de instandhouding er van benodigd is, wordt aan de lucht en aan de sneeuw onttrokken. ☼ Verscheidene bekende poolvaarders geven in hunne reisverslagen geestdriftige beschrijvingen van het wonder; het schijnt, voor zoover bekend is, over de grootste uitgestrektheid voor te komen in genoemde streek aan de kust van Groenland; Dr. Fridtjof Nansen nam het waar en bestudeerde het op zijn bekende reis, aan de stranden van eenige eilanden van Frans-Jozefsland in de Sibेरische IJszee . . . ☼ Zeker niet minder eigenaardig is de roode regen, ook wel eens bloedregen genaamd, die in den loop der tijden in verschillende streken der aarde werd waargenomen. Den 15den Januari 1913 vond dit verschijnsel plaats te Batavia en het bleek na wetenschappelijk onderzoek eveneens veroorzaakt te zijn door bepaalde roode algen (*Hae-matococcus* of *Sphaerella*). ☼ De door de hoge temperatuur uitgedroogde cellen schijnen in dit geval door den wind opgenomen en in den dampkring verspreid te worden, waarna de regendruppels die talloze uiterst fijne deeltjes weer neerslaan; het water

PAUW-KRAANVOGEL.
(WEST-AFRIKA).

dit onderwerp betreffende, zag in het jaar 1839 het licht, onder den titel: „Passat-, Staub-, und Blutregen, ein grosses, organisches, unsichtbares Wirken und Leben in der Atmosphäre”. ☼ We kunnen ons levendig voorstellen, dat in vroegere tijden, toen men nog volstrekt niet in staat was dergelijke zaken langs wetenschappelijken weg te verklaren, er wel eens een hevige angst voor de bloedregens gekoesterd moet zijn en deze toen stellig geleid zullen hebben tot het ontstaan van allerlei overdreven, vreesaanjagende verhalen.

A. W. FRANCKEN.

¹⁾ „Annalen der Physik und Chemie”, welke van 1824 af onder redactie van Johann Christian Poggendorf (1796—1877) kwamen.

CANADEESCHE KRAANVOGEL (NOORD-AMERIKA, VAN CANADA TOT MEXICO).

SNEEUWVLOKJES.

Als op sokjes
Snellen vlokjes
Vlug m'n venstertje voorbij!
'k Waag me buiten . . .
Al die guiten
Zoenen, zoenen, zoenen mij!

'k Wil me weren,
Wenden, keeren,
Doch zij stocien lustig voort;
Die kapoentjes
Geven zoentjes
Of het bij hun spel zoo hoort.

Hoe ze ook dwarrelen,
Rond me scharrelen,
'k Vind hun druk gewemel knus.
En hun plagen
Kan 'k verdragen,
Want ik hou wel van een kus!

ROSA CORTHAUTS—VAN PUIJENBROEK

Ontvangen boeken.

Van het Gemeentebestuur van Tilburg ontvingen wij den zen verbeterden druk van het in opdracht van dit bestuur uitgegeven boek „Tilburg als woonstad en nijverheidscentrum”, door A. J. A. C. van Delft, met vele illustraties.

¹⁾ Crimson beteekent karmozijn. ²⁾ Deze bijna ontoegankelijke zeeweg, de verbinding tusschen den Atlantischen en den Grooten Oceaen langs de noordkust van Amerika, werd na talrijke mislukte expedities door verscheidene stoutmoedige ontdekkingsreizigers, ten slotte gevonden in de jaren 1850 tot 1853 door Mac Clure met de „Investigator”; aan Roald Amundsen komt evenwel de eer toe, voor de eerste maal de geheele zeestraat met een en hetzelfde vaartuig, namelijk met de kleine „Gjøa”, een zeilsloep met petroleum-motor, bevaren te hebben (1903—1906).

KRAANVOGELS.

WIJ bevinden ons aan den rand van een Afrikaansch meer of moeras. Een verrukkelijke zons-
 ondergang kleurt den aequatorialen hemel met de zeldzaamste en schoonste tinten. Naarmate de glans der sterren gaat verbleeken, treffen tal van de meest uiteenlopende en zonderlingste geluiden uit de met woud bedekte omgeving ons oor. Voor den dierenkenner en dierenliefhebber, die jaren achtereen de Afrikaansche wildernissen doorkruist heeft, zooals een Schillings, en die ver van de „beschaafde” wereld de oneindig verschillende stemmen der natuur tot een geweldige symphonie heeft hooren aanzwellen, zijn vele dierengeluiden langzamerhand bekenden geworden, zoodat hij een aantal der meest op den voorgrond tredende executanten heeft weten aan te wijzen. ☼ Onder deze geluiden, die meer en meer toenemen naarmate de duisternis invalt, is er vooral een, die bijzonder zijn aandacht heeft getrokken en die altijd op nieuw imponeert, n.l. het harde stemgeluid, een soort getrompetter, dat de nadering van een met zwaren vleugelslag voortijlenden troep Kroonkranen begeleidt en dat soms doet denken aan het kraken van een ongesmeerd wagenrad. Spookachtig teekent de troep zich tegen den reeds verduisterden hemel langs den boschrand af, terwijl de vogels zich naar de kleine eilanden in het meer of den plas begeven, om zich op de daar hoog oprijzende boomen een veilige slaappleats te zoeken. De hoogpootige steltloopers hebben zich nu op de toppen der boomen neêrgelaten en teekenen zich in machtige silhouetten tegen den nog lichten achtergrond van den westelijken hemel af. ☼ Het bovenstaande geldt niet alleen voor den Kroonkraan, maar ook voor den Pauwkraan, die beiden met nog eenige andere soorten in Afrika de kosmopolitische familie der kraanvogels (Gruidae) vertegenwoordigen — een onderafdeeling van de orde der Kraanachtige vogels, die eertijds bij de groote orde der steltloopers werden ondergebracht. ☼ Hoewel de kraanvogels door hunne uiterlijke verschijning met de reigers groote overeenkomst hebben, zijn de dierkundigen er wegens een aantal anatomische verschillen toe gekomen, hen van deze bekende steltloopers af te scheiden. Eene eigenaardige bijzonderheid bezitten deze statige verschijningen in de vogelwereld o.a. door het verloop van de luchtpijp, die bij vele soorten tot in het bovenste deel van het borstbeen doordringt, welks kiel voor een grooten kronkel is uitgehold — eene ontwikkeling, die men met het enorme stemgeluid dezer vogels in verband moet brengen. ☼ Het statige in het voorkomen der Kraanvogels is niet alleen te danken aan den sierlijken lichaamsbouw, waarvan vooral de fraaie, cilindervormige romp opvalt, die een slanken hals met kleinen mooi gevormden, dikwijls met schitterende kleuren getooiden kop draagt, en van welke de slagpennen der derde orde van de groote breede vleugels meestal verlengd en benedenwaards omgekruld zijn, doch niet minder aan de rustige, gracieuze bewegingen dezer vogels, wanneer zij, zich veilig wanend of aan de gevangenschap volkomen gewend, op hunne hooge ver boven het hielgewricht onbevederde pooten, met lichten afgemeten tred zich voortbewegen. ☼ Anders gedragen deze vogels zich, wanneer zij in nood verkeerden; dan nemen zij een paar reuzensprongen, verheffen zich van den bodem omhoog, slaan de krachtige vleugels uit,

ZANDHEUVELKRAAN.
(MEXICO).

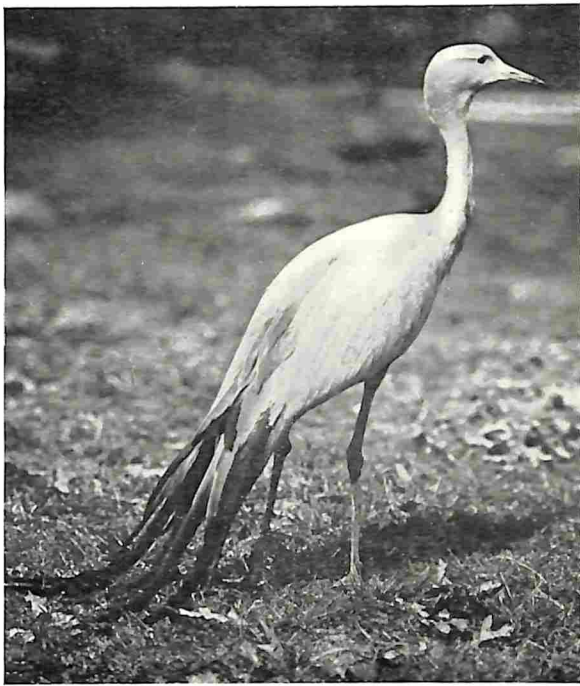
vliegen met hals en pooten naar voren en achteren recht uitgestrekt gelijkmatig voort, of zetten het met groote stappen op een loopen. ☼ Men denke niet, dat de Kranen, wanneer zij niet in gevaar verkeerden, zich altijd zoo waardig, kalm en afgemeten voordoen. Het schijnt dat zij er soms behoefte aan hebben, door allerlei bewegingen, zonderlinge houdingen en buigingen — door echte dansbewegingen — aan hunne vroolijke stemming lucht te geven. In de grootste opgewondenheid springen zij daarna omhoog, spreiden de vleugels uit, en blijven in prachtige wendingen geruimen tijd boven de dansplaats rondzweven, of nemen, wanneer hunne vreugde ten top is gestegen, steentjes en houtstukjes van den grond op, om ze de lucht in te werpen, en ze met den snavel te kunnen opvangen. Kortom, het is, alsof zij het soms niet kunnen laten om hunne vreugde op allerlei wijze tot uiting te brengen. ☼ Hoewel de Kranen niet tot de vogels kunnen worden gerekend, die door kleurenpracht uitmunten, komen toch onder hen een aantal soorten voor, die op enkele lichaamsdeelen, in het bijzonder den kop, met schitterende kleuren, in bewonderenswaardige harmonie, getooid zijn. Wij moeten op de bij deze vogels gevoegde reproducties de kleuren rood, in verschillende schakeeringen, stroogeel, helwit, zwart, door alle mogelijke tinten heen langzaam in wit overgaande, wel is waar missen, toch helpen ons dikwijls de scherp tegen het omringende gevederde afstekende, op de fotografie wit schijnende plekken, om het beeld van den levenden vogel te vol-

maken. ☼ Uitgestrekte moerassen en plassen, de omgeving van meren en rivieren, zijn de verblijfplaatsen der meeste Kraanvogels, vooral daar, waar zich bouwvelden in de nabijheid bevinden, omdat zij er voor een deel hun voedsel zoeken, dat voornamelijk uit allerlei zaden, het liefst graan, uit knoppen, bladtoppen, wortels en knollen bestaat, en dierlijk voedsel, zooals visschen, kikvorschen, salamanders, insecten en wormen, slechts als toespijs wordt genuttigd. ☼ Wegens de groote hoeveelheid, die door de Kranen verorberd wordt, terwijl graan tot hun groote lekkernij behoort, worden de Kranen hoogst schadelijk, vooral in de dicht bevolkte deelen van Indië. De Kraanvogels, die aan den Witten en den Blauwen Nijl overwinteren, verbruiken naar schatting niet minder dan 1 miljoen Hectoliters graan. ☼ Evenals de Trappen, die tegenwoordig bij de kraanvogels in één groep worden ondergebracht, zijn enkele soorten bewoners der steppen en dorre streken, zooals de Paradijskraan van Zuid-Afrika, en zijn verwante, de Jonkvrouwkraan, uit Zuid-Oost Europa en Midden Azië, en de Zandheuvelkraan in Mexico. ☼ Een aantrekkelijk tafereel voor den vogelminnaar is de trek dezer groote vogels. De gewone kraan (*Grus communis* of *cinerea*), die een een-tonig grijs veerenkleed, en een naakt, roodachtig achterhoofd heeft, heeft in Europa zijn broedplaatsen ten O. van de Elbe. Vóór den herfst verzamelen zich op bepaalde plaatsen groote troepen, om zich dan op een dag onder groot geschreeuw in de lucht te verheffen, en dag en nacht doortrekkend, de winterverblijfplaatsen op te zoeken. Lang achtereen schijnen zij zich op den grond niet op te houden; evenals de andere soorten, zetten zij op plaatsen, waar zij rusten, wachten uit, die den troep voor naderend gevaar waarschuwen. In wigvorm vliegen zij dicht achter elkaar voort, ieder jaar dezelfde richting volgend. Op hunne winterverblijfplaatsen in Midden en West-Afrika, Siam en In-

WITTE- OF SCHREEUWKRAAN.
(NOORD-AMERIKA).

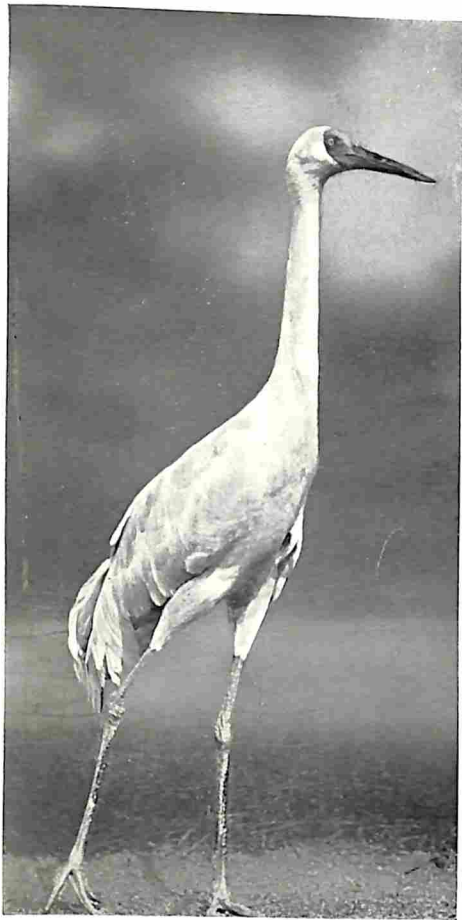
dië, doorgaans een eiland in het meer, het moeras of de rivier, strijken zij neêr en nemen zij andere soorten in hun gezelschap op — in Afrika de Jonkvrouwkraan, in Indië de Antigonekraan, in Zuid-China en Siam de Witnekkraan en de Sneeuwkraan. In groote scharen breken zij gezamenlijk weêr op, om ieder hun broedgebied op te zoeken, waar zij nog in enorme vluchten aankomen, en zich vervolgens in kleinere troepen en deze ten slotte weêr in paren oplossen, die er nu op zoek naar een geschikte broedplaats op uittrekken. ☼ Het nest maakt de gewone kraan tusschen hoog riet, zegge en andere waterplanten. Zij nemen, evenals andere kraansoorten, een zóó groote voorzichtigheid in acht, dat zij op grooten afstand van het nest neerstrijken, en dit steeds in gebukte houding, onder bescherming van het hoge riet naderen. Op het nest zoeken de vogels zich zelfs onzichtbaar te maken, door modderkluiten met den snavel op te nemen en zich daarmee den rug te bestrooien. De Kraanvogels behooren tot de zelfzoekers, want reeds den tweeden dag na het uitkomen verlaten de jongen het nest en loopen deze, hoewel nog geruimen tijd door de ouders gevoed, reeds vrij rond. Hunne voorzichtigheid is, evenals die der Trappen, met welke de Kranen in één groep vereenigd worden, zeer groot. Alle bijzonderheden, alle veranderingen in de omgeving vallen hun spoedig in het oog, en zij nemen dadelijk de noodige maatregelen voor hunne veiligheid. De Kranen zijn voorbeelden van echtelijke liefde en trouw, en leggen een groote teederheid voor hun kroost aan den dag. ☼ De groote dierenkenner, A. E. Brehm, die zoovele dieren als huisdieren verpleegd heeft, en aan wien wij ook omtrent de kennis van het geestelijk leven der dieren zooveel te danken hebben, kan ons het best aangaande de gedragingen der Kraanvogels in tammen staat inlichten. ☼ In zijn vrije leven, zegt hij, kan men den Kraan eigenlijk nooit geheel leeren kennen; men moet hem als huisdier verpleegd hebben. Zoo voorzichtig hij den mensch uitwijkt, wanneer hij vrij is, zoo innig sluit hij zich bij hem aan, wanneer hij in diens gezelschap komt. Met uitzondering van den papegaai is er geen vogel, die op gelijke wijze als hij met menschen weet om te gaan, iedere menschelijke handeling en ieder bevel begrijpen en verstaan leert, en die zich zóó goed als het hem maar mogelijk is, verstaanbaar weet te maken. Hij gewent zich geheel aan de omgeving, kent alle kamers, iedere ruimte, weet den tijd te bepalen, begrijpt spoedig de verhouding tusschen de huisgenooten en vreemden, en duldt op de plaatsen, waar hij met andere vogels samenleeft, geen strijd. Hij dringt zich in het gezelschap van hem welwillende menschen op, maar laat zich niets wat hem onaangenaam is, welgevallen en onthoudt zelfs maanden lang wat men hem heeft aangedaan. ☼ Behalve in Zuid-Amerika, waar zij door de Kraanral, een overgang tusschen de Rallen en de Kraanvogels, worden vervangen, komen in alle landstreken Kraanvogels voor, waar zij door hunne grootte — sommigen bereiken menschengrootte — en door hunne gedragingen tot de meest opvallende verschijningen in de vogelwereld van waterrijke streken zijn. Het is dan ook geenszins te verwonderen, dat de kraan door sommige volken vereerd wordt, en niet zelden een groote rol speelt in de mondelinge overleveringen van natuurvölker. ☼ De lezer beschouwe nu achtereenvolgens de hier bijgevoegde afbeeldingen van enkele soorten. Van de 16 bekende kraansoorten behooren verscheidene tot de fauna van Azië. De Witte kraan, *Grus (Sarcogeramus) leucogeramus*, van Japan en Midden-Azië heeft een geheel wit gevederte; slechts het voorhoofd, de teugels en de wangen, zijn met een naakte, fraai rood gekleurde huid bedekt. Evenals de in Oost-Siberië en Mandschoerije levende Groensnavel-Kraan, verkeerdelijk *Grus Japonensis* genoemd, wordt de Witte Kraan in eere gehouden en herhaaldelijk op kunstproducten, veelal op takken van sparreboomen, afgebeeld. ☼ Een andere verwante soort, uit Z. O. Siberië en Noordelijk Mandschoerije, is de Witnek-Kraan (*Grus leucau-*

PARADIJSKRAAN (ZUID-AFRIKA).

chen) die in China en Korea overwintert. Hij was eertijds een sieraad van de Amsterdamsche diergaarde, die een door den eersten Directeur G. F. Westerman* bijeengebrachte, ook in het buitenland beroemde verzameling Kraanvogels bezat. Deze soort plantte er zich zelfs eenmaal voort, doch het jong bereikte slechts een leeftijd van drie maanden. ☼ Een niet minder belangwekkende Aziatische Kraansoort is de Jonkvrouw-Kraan (*Anthropoides virgo*), die in Midden-Azië en Z. O. Europa thuis behoort en de kleinste onder de Kranen is. Het lichaam is licht grijs en de van den romp over den staart en van den hals over de borst afhangende sierveeren zwart. De bovenkop en twee van de ooren naar achteren neerhangende vederbosjes zijn wit. De snavel is lichtgroen en de voeten hebben een donkere tint. ☼ Zooals deze Kraan daar, keurig netjes uitgedost staat, doet hij wel wat denken aan een keurig gekleede jonge dame, en deze overeenkomst wordt niet alleen in zijn wetenschappelijken naam, doch ook door zijn volksnaam uitgedrukt. De Duitschers noemen deze sierlijke Kraansoort n.l. Jungfern-Kranich, „das gnädige Fräulein” onder de vogels; de Franschen bestempelen deze soort met den naam „demoiselle de Numidie”, ten onrechte evenwel, daar zij in Afrika, dus ook in Numidië, slechts hare winterverblijfplaats heeft. Vooral deze soort houdt men gaarne als huisdier, niet alleen om haar voorkomen, doch

vooral, omdat zij nog meer dan andere soorten aan hare genoegelijke stemming door de zonderlingste bewegingen uiting geeft. ☼ Een der fraaiste en zeldzaamste Aziatische Kraansoorten, is ontegenzeggelijk de Keizerskraan (*Grus Montignesia*), dien men dikwijls op Chineesche schilderstukken en vazen ziet afgebeeld en waarvan men in Westerman's tijd een paar in de Amsterdamsche diergaarde bewonderen kon. ☼ Begeven wij ons nu naar Afrika, dan treffen wij hier den Paradijskraan (*Anthropoides paradisia*) aan, die in Zuid-Afrika zijn woonstreek heeft, en, evenals zijn Europeesch-Aziatische verwante, meer een bewoner der droge steppe is. Ook deze behoort tot de schoonste Kraansoorten; ofschoon hij grootendeels grijsgetint is, is hij door de lange donkerder getinte, tot op den grond afhangende sierveeren, door de zeer lichtgetinte, tot helwit overgaande kopveeren, die doorgaans recht overeind gedragen worden, en door de over den dikkeren benedenhals, als een soort bef, afhangende lange veeren, een bijzondere verschijning. Door zijn verblijf in droge steppen en door den aard van zijn voedsel, dat uitsluitend van dierlijken (vooral sprinkhanen) oorsprong is, is deze soort moeilijk in gevangen staat te houden. ☼ Twee door een kroon van wijd van het achterhoofd uitstralende borstelige veeren gekenschetste Afrikaansche Kraansoorten zijn de reeds genoemde Pauwkraan (*Balearica pavonirna*) van West- en de Kroonkraan (*Balearica regulorum*) uit Zuid- en Zuid-Oost Afrika. Hoe men er toe gekomen is, voor beide soorten, die door enkelen als verscheidenheden van eenzelfde soort worden beschouwd, de naam *Balearica* te kiezen, is niet met zekerheid te zeggen, daar zij op de Balearen niet thuis behooren en het niet bekend is, dat een van beide soorten op den trek wel eens naar deze eilanden is afgedwaald. ☼ Deze kortgebeekte Kraansoorten munten niet alleen door eleganten vorm, maar ook door fraaie kleuren en artistieke verdeling der gekleurde gedeelten uit, hetgeen van deze in warme streken levende vogels niet te verwonderen is. De Pauwkraan bezit een kroon van geelgeringde borstelveeren; met den fluweel-zwart bovenkop en de naakte wangen, die bovenaan wit, onderaan roodgetint zijn, vormt deze kroon een schitterend geheel. Romp en hals zijn donker, naar beneden ongemerkt in zwart overgaande, waartusschen het wit der vleugelveeren is het gevederte lichter, grijsachtig getint, naar den kop bijna in wit overgaande. Van de naakte keel hangen roode huidlappen naar beneden en de eveneens naakte wangen zijn wit met een eenigszins roodachtige tint. ☼ Ook deze kraan-

DE WITTE KRAAN VAN JAPAN
EN MIDDEN-AZIË.

soort wordt, vooral in het voormalige Duitsch Oost-Afrika, zeer veel in getemden staat gehouden. Met op en neergaande bewegingen, als dienstwillige dienaren, dansen zij met uitgespreide vleugels om hun verplegers heen, aan wie zij spoedig zeer gehecht worden. Bijna aan ieder station kan men een tammen Kroonkraan bewonderen, die het leven in de eenzaamheid een weinig helpt opvroolijken, vooral als zijn stemgeluid des avonds ver in het rond klinkt. Evenals de Pauwkraan is deze groote vogel in diergaarden een groote aantrekkelijkheid van de omranding der vijvers. Ook onder de zeldzame verzameling Kraanvogels, die de eerste directeur en oprichter van de Amsterdamse diergaarde, Westerman, had bijeengebracht, was deze soort door een fraai exemplaar vertegenwoordigd. ☼ Laten we nu „Het Groote Water” oversteken en het enorme gebied betreden, dat eertijds de woonplaats was van tal van Indianenstammen — zoo talrijk, gelijk de Roodhuid placht te zeggen, als de korrels van het zand der Savanna. Ook in Noord-Amerika is de groep der kraanvogels, en zeker niet door minder fraaie soorten vertegenwoordigd. ☼ Een eigenaardig voorkomen heeft de Canadeesche Kraan (*Grus canadensis*), die over geheel Noord-Amerika tot aan Mexico verspreid is. Deze soort is nauw verwant aan de Europeesche kraan (*Grus cinerea*), doch het gevederte is eentonig grijs, dat naar beneden over de dichte sierveeren donkerder uitloopt. Het rood en zwart van de naakte kruin is eenigszins anders verdeeld, en de veeren van voorhals, wangen en keel zijn wit en grijs geteekend. Deze soort bereikt een des te aanzienlijker grootte, naarmate zijne broedplaatsen verder zuidwaarts gelegen zijn. In groote vluchten trekt de Canadeesche Kraan in den herfst naar het Zuiden, en de trekkende vogels vliegen zóo dicht op elkaar, dat men een reusachtige luchtslang meent te zien. ☼ In Mexico wordt deze soort vervangen door den Zandheuvelkraan (*Grus mexicana*), die, evenals ook van de Indianen in deze streken gezegd kan worden, zich aan het leven in drogere terreinen heeft aangepast. Het geheele voorkomen van dezen vogel (zie de afbeelding) is met zijne woonstreek in overeenstemming. ☼ Een veel fraaiere en elegantere verschijning is de Noordamerikaansche Witte Kraan (*Grus americana*), met zijn prachtig, wit gevederte, zijn donker getinte pooten, en met de zwarte, niet zeer dicht geplaatste haarveertjes bedekte wangen en teugels. In het gebied der meren en stroomen is deze Kraan een der schitterendste verschijningen onder de dierlijke bewoners. ☼ Dat de Indianen, die zulke uitmuntende natuurwaarnemers zijn en die de dieren in hunne mondelinge overleveringen met menschelijke gaven toebedeeld voorstellen, ook de Kraan een rol, en altijd dezelfde, laten spelen, is zeker niet te verwonderen. Dit dier is het nl., dat altijd tot taak heeft, hetzij om zwakke, niet lang achtereen vliegende vogels op zijn naar achteren uitgestrekte pooten, over het „Groote Water” (de zee) te brengen, of in ongelegenheid verkeerende menschen naar de overzijde van een diepen stroom te voeren, waarbij zij, om hem tot dien vriendendienst over te halen, partij trekken van de karaktertrekken dezer vogels, die den Indianen niet ontgaan zijn, door hen in hunne zwakke zijde aan te tasten. ☼ In een dezer vertellingen wordt nl. verhaald van de lotgevallen en de avonturen van twee vrouwen, die tooverfeeën waren en die

hun beider man, die een groote luiaard was, ontvlucht waren. Niettegenstaande zij, toen zij in grooten angst verkeerden, door den slimmen Lox, den veelvraat, uit een boom gered waren, konden zij het toch niet laten, hem een poets te bakken. Het was haar nl. door een streek gelukt, hem op haar vlucht ver vooruit te komen. Het verhaal gaat dan voort: . . . Spoedig daarna stonden zij voor een breede rivier. De jongste viel, luid schreiend, op den grond, omdat zij er zeker van was, dat Lox haar zou achterhalen. De oudste wist zich echter beter te helpen. Toen zij een kraan, die veerman was, voor zich zag staan, begon zij juist een allerliefst lied, ter verheerlijking zijner lange beenen, en zijner zachte mooie veeren, aan te heffen. „Wil je ons over de rivier brengen?” vroeg zij, toen zij haar lied geëindigd had. — „Wel zeker”, antwoordde Kraan, die zeer gevoelig is voor vleierij, en hij bracht de beide feeën veilig over de rivier. Juist kwamen zij bij tijds; want nauwelijks hadden zij den anderen oever bereikt, of Lox verscheen, bevend van woede en buiten adem, op het tooneel. „Breng mij ook over, Oude Krompoot”, schreeuwde Lox, er nog andere weinig vleierende opmerkingen aan toevoegend. Kraan was woedend, doch hij zei niets, en hij droeg Lox een eind over het water. „Ik zie jelui”, riep Lox den bevende feeën toe. „Je zult ze niet hebben, verdorven schepsel”, zei Kraan, en op het zelfde oogenblik liet hij Lox in het diepste gedeelte van den stroom glijden. — De feeën spoedden zich huiswaarts en hebben Lox nooit meer gezien.

H. v. C.

MADRID.

HET moge vreemd klinken; niettemin is het waar: Madrid is, toeristisch-gesproken, een der minst-be teekenende steden van geheel Spanje. Als de Spaansche hoofdstad zijn onvergelykelijk schilderijmuseum, het Prado, niet had; als het Escorial, Aranjuez en het wonderlijke Toledo, onbetwistbaar een der mooiste stadjes ter wereld, niet zóo nabij waren — wel, dan zou men bij een bezoek aan Spanje de hoofdstad, al is zij dan politiek centrum des lands, gerust kunnen overslaan. ☼ Madrid toch is geen Spaansche stad. Dat wil zeggen: zij heeft niets Spaansch-karakteristieks. Zoo goed als in Spanje zou zij ook elders, in Engeland, in Italië, in Duitschland kunnen liggen, zóo modern-stijlloos is ze. De paar gebouwen, die wél karakter hebben, verdrinken in een zee van bouwsels, die getuigen van het machteloos pogen van den modernen Spaanschen architect iets te scheppen, dat het naast de grandiooze kunstwerken der oudheid uithoudt. De Madrileensche bouwmeester heeft het in het pompeus-geweldige en in een overmaat van versiering gezocht. ☼ Er bestaat in Spanje, en voornamelijk in de hoofdstad, een zonderlinge vereering voor al wat Amerikaansch is. De „Nieuwe Wereld” is een woord, dat in de couranten, redevoeringen, in gesprekken altijd weêrkeert en maar zelden zonder dat een vereerend epitheton het vergezelt. Welnu, de Spaansche architect óók tracht zoo goed mogelijk Amerikaansch te

DE JONKVROUW-KRAAN (ZUID-OOST
AFRIKA EN MIDDEN-AZIË).

doen. In de buitenwijken verrijzen huurkazernes, die met hun negen en tien verdiepingen al een fikschen gooi naar het wolkenkrabberschap doen; in de binnenstad trachten bankgebouwen en zakenpaleizen elkaar in het kolossale te overtreffen. Daarbij blijven deze bouwmeesters toch Spanjaarden. Hun zuidelijke natuur is niet voldaan met de strenge lijnen, die een industrieel gewrocht goed passen. Zonder versiering gaat het niet. En zoo prijken allerwege op de daken leeuwen en andere beesten, die allegorisch te gebruiken zijn, beeldengroepen, mythologische figuren, liefst zwaarverguld, opdat ze in de zon een goed effect maken — alles zonder eenig architectonisch of ander verband met het gebouw zelf, uit pure versieringswoede neêrgezet. Het blanke pleister van andere gebouwen doet onmiddellijk denken aan de suikerwerkers-gewrochten, die wij in onze jeugd zoo bewonderden. Daar is het nieuwe postkantoor, dat zeker het grootste van geheel Europa is. Wat er anders van te zeggen dan dat het kolossaal, helder-wit — „Brand-schoon!“ heb ik eens een geestige huisvrouw hooren opmerken — en volmaakt-karakterloos is? Toch moet men niet denken, dat Spanje's nieuwe architectuur geheel zonder beteekenis is. In Nieuw-Catalaanschen stijl zijn in Barcelona verscheidene zeer-merkwaardige gebouwen neêrgezet. Tot Madrid evenwel is dat Nieuw-Catalaansch niet doorgedrongen

— heel begrijpelijk overigens, als men bedenkt op hoegespannen voet Madrid en Barcelona, Castilië en Catalonië, steeds stonden en — sinds Primo's staatsgreep, meer dan ooit — staan. Neen, om wat architectonisch-mooi te vinden moet men niet zoeken in de moderne drukke zaken-wijken van Madrid's centrum, in de omgeving van de Alcalá- en San Jeronimostraten. Daar heeft een zwak-nagebootst „americanisme“ de euvele overhand. Evenmin

op het, ook boven de Pyreneeën bekend, Zonnepoortplein — de Puerta del Sol, die niet veel meer is dan een straatverwijding, geweldig druk, hartader van het hoofdstedelijk café-leven, een lang-uitgerekt Rembrandtplein en bouwkunstig even onbelangrijk als dit. De oudere gedeelten der stad zijn dankbaarder. Ik denk in de eerste plaats aan de in het Westen gelegen Plaza de Oriente, een plein, aan eene zijde begrensd door den koninklijken schouwburg, aan de tegenoverliggende door het Paleis. 44 geweldige standbeelden van koningen en koninginnen zijn in een cirkel op dat plein neêrgezet. In 't midden verheft zich een reusachtige ruiterstatue van Philips IV, een werk van den Florentijn Pietro Tacca. Al die beelden, van meer of mindere verdienste, doen even denken aan de Berlijnsche Sieges-allee en ge staat op het punt kregel te worden, als uw blik afgeleid en bekoord wordt door de eenvoudige harmonische lijnen van de woning der Spaansche koningen. Zonder een meesterwerk te zijn, onderscheidt deze zich door zijn simpele rustige omtrekken toch zeer gunstig van het meerendeel der Madridsche groote gebouwen. Het Paleis vormt een vierhoek met een zijde van 132 meter. De vier gevels zijn van Corinthische zuilen voorzien, terwijl de zuidgevel, de voornaamste, grenst aan een pleintje, de Plaza de Armas, waarvan de arcaden en het fraai gesmeede hek een oogenblik de aandacht boeien. Het paleis, gebouwd op dezelfde plaats als waar zich vóór den brand van 1734 de vroegere woning der koningen van Castilië verhief, is geen Spaansch werk. Het werd gebouwd door den Turijschen architect Filippo Juvara, die, na zijn dood in 1735, de voltooiing over-

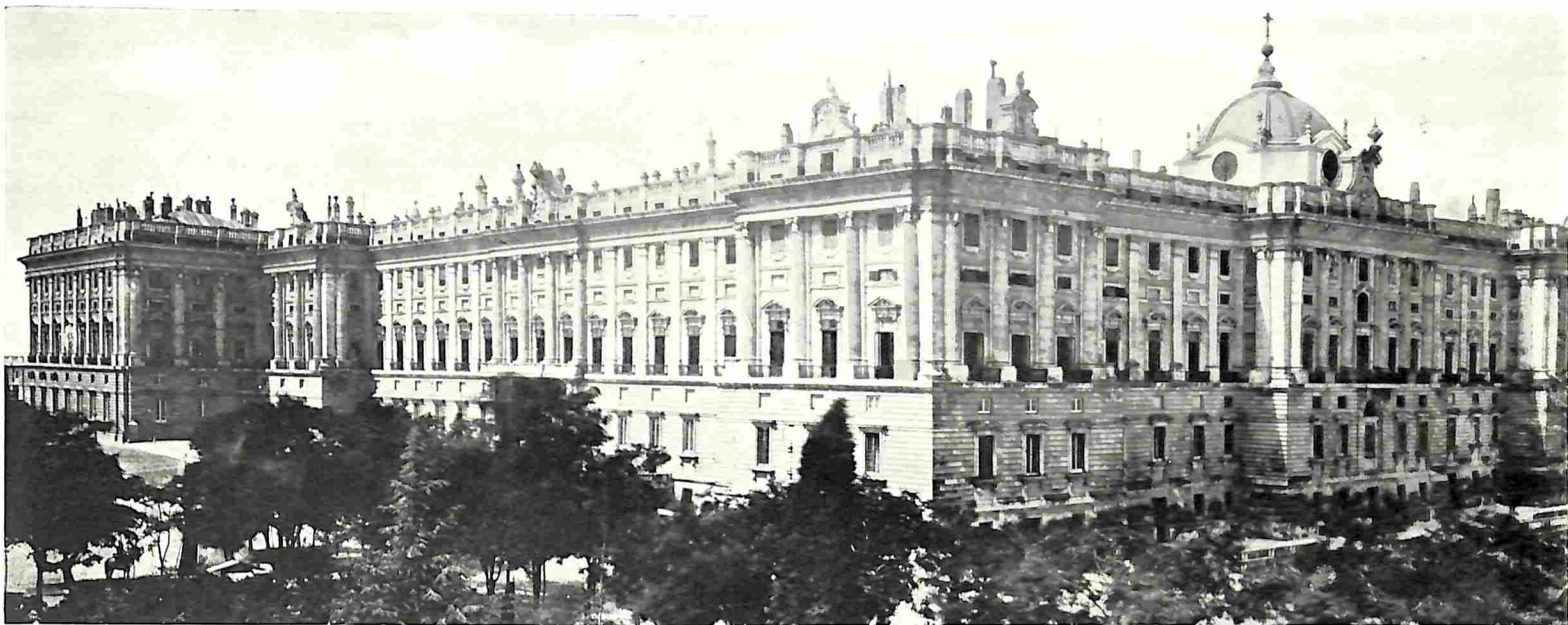
laten moest aan zijn opvolger Sacchetti. In 1764 was het geheel gereed; 80 millioen peseta's waren er aan ten koste gelegd, een voor dien tijd zeer groote som. Het paleis is, evenals de verrukkelijke tuinen daarachter, slechts zelden voor het publiek toegankelijk. Ook als de koninklijke familie niet in Madrid is, kost het moeite een toegangsbewijs te verkrijgen. Toch is het die moeite wel waard. De groote trap is bijzonder mooi. De breede treden zijn uit één stuk zwart-en-wit marmer vervaardigd en in het trappenhuis verheffen zich twaalf kolommen, versierd met onderdeelen van de keten van het Gulden Vlies. In de troonzaal hangen twee prachtige lichtkronen van rotskristal. De wanden zijn bespannen met karmijnrood fluweel met gouden borduursel en van twaalf groote spiegels voorzien, voor welke, op marmeren tafeltjes, bustes, pendules en andere kunstvoorwerpen — vaak van groote waarde, maar hier toch misplaatst — opgetast zijn. Rechts van den troon, bewaakt door vier bronzen vergulde leeuwen, ziet men een beeld, voorstellende de Voorzichtigheid, links een, dat de Rechtvaardigheid symboliseert. Behalve de kapel en de sacristie, is dan de koninklijke bibliotheek van belang. Deze beslaat in een vleugel van het paleis tien zalen en omvat 100.000 banden en 3000 handschriften. De collectie gobelins en tapijten is waarschijnlijk de rijkste en fraaiste van de geheele wereld. Zij telt meer dan 2500

exemplaren, waarvan 't meerendeel van Spaanschen en Vlaamschen oorsprong is. Een klein deel dezer verzameling siert de wanden van een aantal salons, het allergrootste deels evenwel — laat ons hopen: motvrij — opgeslagen en slechts door enkele bevoorrechten — en dan nog maar gedeeltelijk — gezien. Eerst in den allerlaatsten tijd is er een beweging ontstaan om deze onvergelykelijke collectie tegen bederf te beveiligen en ze ergens te expo-

DE 18DE EEUWSCHE ALCALÁ-TRIOMFBOOG TE MADRID.

seeren. Deze beweging zal zeker wel tot resultaat leiden, daar ook de koning zelf zich zeer voor de verzameling is gaan interesseeren. Van de Plaza de Armas uit bereikt men de Armeria, een wapenmuseum, dat een bezoek alleszins waard is. Men ziet er wapenrustingen uit alle tijden, o.m. de harnassen van Karel V en van Philips II, namen, die ons, Nederlanders, toch altijd iets bijzonders blijven zeggen. In het Oosten, geheel aan de andere zijde van de stad, strekken zich Madrid's wandelwegen, de breede alleëen van het Prado uit. Daar, op die Champs Elysées van de Spaansche hoofdstad, zoekt, na den gloeiheeten zomerschen dag (men kent het klimaat van Madrid: „drie maanden hel en negen maanden winter“), de geheele bevolking frischheid en verpoosing. De oppervlakte van het lommerrijk lanen-complex — 6 K.M. lang en 80 Meter breed — is voor die bevolking ook ruimschoots voldoende. Langs het Plein van Castelar bereikt men de, evenals het paleis, door een Italiaansch bouwmeester, Sabatini, geconstrueerde Alcalápoort. Deze, niet zoo indrukwekkend als de Parijsche, maar toch wel sierlijke triomfboog dateert uit 1778 en werd opgericht ter herinnering aan de glorieuse in'trede in Madrid van Karel III. De Alcalá-poort geeft toegang tot het Onafhankelijkheidsplein, vanwaar een breede moderne straatweg, omzoomd met karakterlooze huizen, naar de in imitatie-Moorschen stijl opgetrokken arena leidt. Deze, een der grootste van Spanje kan 13.600 toeschouwers bevatten en is bij elk belangrijk stierengevecht tot de laatste plaats bezet. Beter dan rechtuit naar de arena te gaan is het, op het Plein van Castelar

HET KONINKLIJK PALEIS TE MADRID.

rechts af te slaan, naar het in het lommer verscholen Prado-museum, dat een schat aan schilderijen bevat als waarop geen half dozijn andere musea in Europa zich kan beroemen. Fra Angelico, El Greco, Goya, Velasquez, Murillo, Titiaan zijn er rijk en waardig vertegenwoordigd. Een zij 't korte bespreking van de kunstschaten, die het Prado bevat, zou 't bestek van dit artikel ver te buiten gaan. Ik kan hier niet anders zeggen dan: ga er heen. Ge zult u de reis niet beklagen. Madrid moge dan in bouwkunstig opzicht ver achter blijven bij tal van andere Spaansche steden — het Prado-museum allèen maakt alle teleurstellingen goed. Wilt dit er is kunt ge, ondanks de onbelangrijke rest, de Spaansche hoofdstad, bij een tocht door het Spaansche land, tòch niet overslaan.

F. C. TIESKENS.

IN HET RIJK DER STILTE

5) DOOR CHARLES G. D. ROBERTS

DE SLUIPMOORDENAARS. (Slot.)

EINDELIJK kwam de maan op over de eenzaamheid der zee. Langs het als zilver glanzende pad van haar licht zeilde in de verte een schip, klein en zwart. Mahoney keek er met verlangen naar. Een paar uur later kruiste een ander schip dien glanzenden weg. Maar geen van beide kwamen in de nabijheid van het wrak. Alleen die scherpe zwarte vin, die onophoudelijk heen en weer patrouilleerde, bleef steeds in het gezicht, steeds in de buurt, tot Mahoney er over begon te piekeren of het onvermoeibare monster hem ten slotte toch te pakken zou krijgen. Hij nam zich heilig voor, dat, als hij merkte dat hij waanzinnig werd van de dorst, hij zich zoo stevig aan de verschansing zou vastbinden dat, al gebeurde er wat er gebeurde, de haai toch zijn lichaam niet zou bemachtigen. Gesterkt door dit voornemen en na zijn dorst eenigszins getemperd te hebben door zich te drenken in 't zoute water, viel Mahoney weer in slaap en werd eerst wakker toen de zon gloeiend op zijn gezicht scheen. Hij maakte zich los van de verschansing en keek verward om zich heen. Een brik met hoge masten voer met volle zeilen weg. Blijkbaar was ze het wrak heel dichtbij gepasseerd. Mahoney schold zichzelf uit voor al wat leelijk was omdat hij toegegeven had aan zijn behoefte aan slaap. Misschien had hij zijn eenige kans voorbij laten gaan. Geen ander zeil was in zicht. Slechts een kleine rookpluim in de verte wees op het voorbijgaan van een onzichtbare stoomboot. Mahoney dwong zich kalm te blijven, verzamelde al zijn moed om zijn zenuwen

in bedwang te houden, deed zijn kleeren uit en doordrenkte zijn ontbloot lichaam met het zoute water. Nadat hij zich weer gekleed had — waarbij hij zijn hemd uitliet en het aan de verschansing bond om het bij de hand te hebben als hij het noodig had — boog hij zich voorover en keek in het gladde water uit naar den haai. Als een angstaanjagend spookdier was de groote gestalte juist zichtbaar, terwijl ze met zeldzame traagheid naar de oppervlakte steeg. Blijkbaar had de haai zoo even een groot slachtoffer verslonden. Hij bleef rusten een paar duim onder de oppervlakte, waar de zon zijn ruwe huid kon warmen door de dunne waterlaag heen. Zoo lag hij zich daar blijkbaar te koesteren met de tevredenheid van iemand die ten volle verzadigd is. De zelfvoldane kwaadaardigheid in zijn blik, die met een bedreiging vol zelfvertrouwen den blik van den man scheen te ontmoeten, maakte Mahoney woest. Hij rukte aan de verschansing in een dwaze poging hem iets naar zijn kop te kunnen gooien. Midden in zijn vergeefsche moeite keek Mahoney toevallig neer in de diepte. Daar zag hij iets wat hem deed ophouden en hem zelfs tijdelijk zijn dorst deed vergeten. In het diepste groen juist aan de grens tot waar zijn blik kon doordringen, verscheen flauw zichtbaar een reusachtig lichaam. Het bewoog zich en werd duidelijker. Onbewegelijk staarde Mahoney naar beneden, trachtend te bepalen wat het was. Zijn kennis van de zee, meer uitgebreid dan wetenschappelijk, ging niet zoo ver, dat hij wist of de haai vijanden had, die hij moest vreezen; maar zijn verbeeldingskracht, die steeds vrij spel had in de diepzeegeheimenissen, was bereid ieder wonder te aanvaarden. Vol verwachting en met levendige fantasie sloeg hij de onheilspellende gestalte van het vreemde wezen gade, terwijl het langzaam en onmerkbaar naar boven zweefde. Even later herkende hij het, daar hij indertijd eens een soortgenoot had gezien in een diepen plas in de Ladrões. Het leek wel eenigszins op den grooten haai die zich hooger op te koesteren lag, maar was minder zwaar ge-

DE ALCALÁ STRAAT TE MADRID.

BIJ DE „RAMPARTS" IN HET CANADEESCHE JASPER NATIONAL PARK.

bouwd en had een paar vreemdsoortige zijvinnen die als breede, stompe vleugels uitgespreid waren. Het grootste verschil zat echter in den kop, die evenals de vinnen breed en stomp was en gewapend met een soort van twee-snijdende zaag. Langs de beide zijden liepen twee rijen scherpe, verscheurende tanden. Het was de geheimzinnige en gevreesde zaagvisch, de bedrijver van fabelachtige afgrijselijkheden. Mahoney dorst geen lid bewegen uit vrees den haai te wekken en hem zodoende te waarschuwen. De oogen van den nieuwen sluipmoordenaar keken met doodsche kilheid omhoog naar de gestalte van het slapende monster aan de oppervlakte. Sneller nu, maar bijna nog zonder een beweging van vinnen of staart, rees de onheilspellende gestalte door het glanzende water, tot Mahoney duidelijk de tanden kon tellen op haar vreemd uitziend, maar vreeselijk wapen. Vlak onder den haai kwam zij tot rust tot slechts een paar voet water de beide reusachtige lichamen scheidde. En nog sluimerde de haai. Mahoney hield den adem in. Nu rolde de zaagvisch zich op zijn zijde, zoodat één kant van de zaag naar de oppervlakte gekeerd was. Toen dreven zij- en staartvinnen hem tegelijkertijd voort, het lange lichaam schoot naar voren en naar boven, en de levende zaag sneed door de kracht van dien geweldigen stoot dwars door den buik van den haai, een diepe, rechte snede makend. Mahoney slaakte een kreet bij dit onverwachte en vreeselijke gezicht. De ingewanden van den haai vielen uit zijn lichaam. Met een reusachtigen ruk sprong hij bijna heelemaal uit het water, dat dadelijk rood zag van het bloed. Mahoney verwachtte nu een Titānen-kamp te zien. Maar de strijd was feitelijk al geëindigd. Gedurende enkele seconden deed het slachtoffer door zijn doodstrijd het water hoog opspringen. Toen dook het onder en zonk recht naar beneden, om ongezien te sterven in een der duistere spelonken op den bodem der zee. Met een bedaard genot dat Mahoney onpasselijk maakte, verslond het monster zijn maaltijd, zwom toen naar boven en onderzocht den rand van schelpdieren.

Blijkbaar niets van zijn gading vindend, keerde het zich met een minachtenden slag van zijn grooten staart om en daalde langzaam naar beneden naar de onbekende diepten waaruit het zoo geheimzinnig was opgestegen. Onbewegelijk als in den ban van een afschuwelijken droom, keek Mahoney de dof grauwwarte gestalte na, tot ze groen en spookachtig werd en langzamerhand verdween. Eindelijk rukte hij zich los uit die afschuwelijke betoovering, haalde diep adem en wendde zijn blik naar den horizon. Daar, duidelijk zichtbaar, maar te ver weg om zoo een stipje als Mahoney op zijn wrak te onderscheiden, dreef een kleine vrachtboot, langzaam voortstoomend. Dadelijk keerde Mahoney tot de werkelijkheid terug. Hij zag in, dat de zaagvisch hem bevrijd had van zijn vreeselijken cipier. Met zijn mes tusschen zijn tanden dook hij onder de gekapsijde sloep en begon de touwen door te snijden met groote, maar beheerschte haast. In een halve minuut kwam hij weer boven, hijgend, maar niet ontmoedigd. Na een paar diepe ademhalingen dook hij opnieuw op toen hij dezen keer boven kwam, bracht hij de lange dunne stang van de gaffel mee omhoog. Snel heescht hij den witten wimpel van zijn jas en hemd, den Hemel dankend, dat de gaffel zoo lang was. Hij stond op het punt deze met zijn gordel aan de versehansing te binden toen hij er aan dacht dat er geen wind genoeg was om zijn noodvlag te doen uitwaaien. Daarom hief hij hem met beide handen hoog op en zwaaid de vlag boven zijn hoofd in groote bogen en plotselinge dalingen. Zou de uitkijk op de stoomboot het zien? En zou hij het begrijpen, als hij het zag? Mahoney voelde hoe de moed hem plotseling ontzoonk en hoe een golf van wanhoop opsteeg naar zijn hart. Het kostte hem de grootste inspanning het signaal te blijven zwaaien. Toen zag hij eindelijk hoe de lange lijn van de zijde van de stoomboot korter werd. Ja, zij kwam nader — zij kwam nader! Met bevende vingers bond hij den stok aan de versehansing vast en zonk hijgend neer op het dek.